

„Ultrahangok” – a borítékon kívül

Erzékenyek vagyunk mostanság arra a bizonyos borítékra. Égve többet foglalkoztat bennünket, hogy meddig tart ki – elég lesz-e egyáltalán – a tartalma. Igen, arról a „bélelt” borítékról van szó, amelyre a hónap elején egy keskeny papírcsíkot is mellékelnek... Ránézünk a végösszegre, aztán osztunk-szorunk. Van, aki további borítékokba osztja a tartalmát, van, aki már az első ránézésre tudja, más forrásból mennyit kell még a benne levő értékes papírokhoz szereznie. Am kevesebben lehetnek azok, akik azt is mérlegelik, mennyi pénz hízalja a borítékot úgy, hogy lényegében sosem volt benne...

Annus Istvánnak, a szegedi MÁV-igazgatóság szociálpolitikával (is) foglalkozó osztályvezetőjének, úgy látom kapóra jött a kérdés: mennyit tesz hozzá a vasúti dolgozói borítékolt munkabéréhez üdülés, orvosi ellátás, üzemi ebéd, s még se regnyi más juttatás formájában. Beszélgetésünk idején ugyanis csak a szegedi körzeti üzemfőnökség a következő munkakörökre hirdetett felvételt lapunkban: mozdonyvezető-gyakornok, jegyvizsgáló, kocsirendező, váltókezelő, betanított és segédmunkás. Csupa nélkülözhetetlen szakma, beosztás... Vajon a jelentkezők, s akiket csak gondolkodóba ejtett a hirdetés, eléggé vonzónak találják-e a jövedelmi lehetőségeket, ha nem hívják fel a figyelmüket arra is, milyen szociális juttatások egészítik ki majd a fizetésüket?

Kétségtelen, jobban kellene élnünk annak a munkástoborzó hatásával, hogy a bérrel felüli forintokat is megcsörgetjük. Csak hát az az igazság, hiába osztanánk el a különféle címenek juttatott összegeket az igazgatóság területén foglal-

kozott dolgozók 12 ezer 700-as számával, irreális eredményhez jutnánk. Hiszen akit ma még nem érint, hogy a tanácsai bölcsődei és óvodai fejlesztésekhez hozzájárulunk, annak fontosabb adat esetleg a lakásépítési támogatás végösszege. Aki reumájával betegeskedik, annak nem az úgynevezett kismama-fordá (az édesanyák speciális munkarendje), hanem a gyógyüdülési lehetőség kelti fel az érdeklődését. De hogy a szociálpolitikai juttatások megtartó és vonzóereje mégis egyre érzékelhetőbb, azt a múlt év stabilabb létszámadatai is igazolják: 1983-ban kevesebben léptek ki az igazgatóság kötelékéből, s 326-tal többen kérték felvételüket, mint az előző évben.

Aki a vasútnál dolgozik, többet van távol a családjától, mint aki szabályos 40 vagy 44 órás munkahét után a hétvégejével szabadon rendelkezik. Meg lehet ezt egyáltalán fizetni?

Aligha, és hasonlítani sem érdemes. Mert igaz, hogy nálunk nem ritka a 8–10 ezres havi fizetés, igaz, hogy 68 ezer forintért lehetne venni olyan utazási

igazolványt, amilyen minden vasutasnak van, s igaz, hogy nőknél négy, férfiaknál öt évenként jár az egy-egy évi nyugdíjazási kordkezdés, de milyen igénybevételért „cserében”? Már azt is nagy eredménynek tarthatjuk, ha az utazó személyzet havonta legalább egy hétvégét otthon tölthet.

Aligha lenne most eleendő helyünk az üzemi élet kezdetén, az ifjúságpolitikai költségkeret, az ösztöndíj-rendszer, a lakásépítési juttatások, a munkásszállítás és a -szállások, az egyenruházat, az üzemegészségügy és rehabilitáció, az oncséglési rendszer – s még korántsem teljes a sor – minden tételének számbavételéhez. De néhány szegedi beruházásukról mégse hallgassunk most...

Az oktatási főnökség lakóotthona és egy 300 adagos konyha a közeljövőben készül el a Marx téren, 33 millió forint. A nagyszobákban üzemeltető szociális épületet avatunk, ha minden igaz, a jövő év nyarán. Lesz ott lakatya, öltöző, orvosi rendelő is – 50 millióért. S noha ezek értékének rá jutó hányadát egyetlen vasutas sem fogja a maga fizetéséhez hozzászámítani, bizony jó lenne, ha tudatában lennénk javuló munkakörülményeink és egyéni boldogulásunk összefüggésének. Ha az effajta pénzcsergés nem volna az emberi fül számára hallhatatlan ultrahang...

Pály Katalin

Hazaérkezett Újvidékről a tanácsi delegáció

Kétnapos hivatalos jugoszláviai látogatását befejezve tegnap, csütörtökön délután hazaérkezett Újvidékről Szabó Sándor, Csongrád megye tanácselnöke vezetésével a megyei tanács delegációja, melynek tagja volt Szabó Jánosné, a megyei tanács elnökhelyettese. A megyei tanács küldöttsége a Vajdaság Szocialista Autonóm Tartomány Végrehajtó Tanácsa elnökének Zivan Marelnak meghívását elfogadva az együttműködés kölcsönös fejlesztéséről a sokoldalú kapcsolatok további elmélyítéséről folytatott eredményes tárgyalásokat az elmúlt két nap során, és megtekintették az Újvidéki Mezőgazdasági Kiállítását és Vásárt.

Együttműködési megállapodás

Üljük körbe az asztalt, tanácsolta Kassák Lajos, a költő, s igaza volt, mert sok ember gyülekezete hamarabb jut előre, mint egy valaki. A kollektív bölcsességről van szó tulajdonképpen. A II. lakóterületi pártvezetőség gondolkodik így. Tegnap, csütörtökön a JATE pártbizottságával, a paprikafeldolgozó és a konzervgyári pártvezetőséggel, a Madách Imre iskola párt-szervezetével írtak alá együttműködési megállapodást.

Kezdeményeznek egy új mozgalmat, aminek ez a jelmondata: Ki tesz többet Szegedért?

Az együttműködési megállapodások kölcsönös előnyökkel járnak. Csak példaként: a lakóterületi pártbizottság segít a gyárak munkaerőgondjain kampány idején, az egyetemi hallgatók közéleti szakorlatot szerezhetnek, az iskolai pártszervezet pedig azt vállalta, hogy mozgósítja a pedagógusokat arra, segítsék a lakóterületen működő, Népek barátsága klub és a szegedi tévéstudió baráti körének munkáját.

Gyermekművészeti osztály

A mai igényeknek mindenben megfelelő gyermekművészeti osztályt szerveztek és szereltek fel a Debreceeni Orvostudományi Egyetem gyermekklinikáján 7 millió forintos költséggel.

A most elkészült debreceni gyermekművészeti osztály elsősorban a Tiszántúlról fogad kezelésre betegeket.

Első a közösség

Kötetlen beszélgetések során, ha az iskolára terelődik a szó, rendszerint előkerülnek szótárunkból a köz- helyek. Ilyenkor nemegyszer elhangzik, hogy az iskola gyerekeink második otthona. Sőt – kissé emelkedett stílusban – azt is szoktuk mondani, hogy az iskolában a tudás várának bevitelére folyik a harc, aminek révén végül is a jövőnk formálódik a jelen iskolájában.

Egészítsük ki az efféle észrevételeket egy újabb keletű szentenciával! Az iskola egyszersmind érzékeny műszer is, amely – mivel nem független a külső hatásoktól, sohasem is volt az – meglepő gyorsan jelzi a társadalmi együttélésben időnként mutatkozó rendellenességeket.

Ilyen zavar mostanában, hogy a társadalmi élet bizonyos területein háttérbe szorul a közösségi eszme, s individualista törekvéseknek ad helyet. Ez a kedvezőtlen pozícióváltás sokak szerint a gazdasági megújulás egyik-másik szervezeti változásával, például a kisvállalkozási formák elterjedésével van szoros kapcsolatban. Elgondolkodtató – mondják, általánosabb összefüggéseket keresve –, hogy bár szocialista termelési viszonyaink szilárdak, a tudat feilődése mennivre nem tart lépést a politikai, gazdasági, technikai haladással. Hogy mennivre nem, az jól tükröződik a közgondolkodásban, az életformában, a viselkedésben, de még az iskolai élet némelyik folyamatosságában is. Mintha megcsappant volna a közösségi nevelés erejébe vetett hitünk, vélik a pedagógusok.

Még sokan emlékeznek rá, hogy a felszabadulást követő évtizedben milyen előkelő helyen állt gondolkodásunkban, eszmei tárházunkban a kollektivitás. Akkor éppenséggel kevesebbet tudtunk a szocialista közösség lényegéről, mint most, de rengetegszer beszéltünk róla, mert hát szív- ből vágytunk a gyökeres társadalmi megújulásra a nagy világéges után. Most ritkábban hozzuk szóba, talán mert tapasztalataink vannak arról, hogy a szocialista szellemű közösség építése nem megy egyik napról a másikra, főleg, mert számtalan visszahúzó tényezővel kell számolnunk menet közben. Pedagógusainkra is jóval nehezebb munka vár ezen a téren, mint egy-két évtizeddel korábban. Pannaszóliak is oktatási berkeken elégszer, hogy – főleg napjainkban – megsokasodtak azok a negatív társadalmi hatások, amelyeket az iskola egyedül már nem képes ellensúlyozni.

Nagy baj, hogy alapvető nevelési kérdésekben mostanság nincs egységes pedagógiai közgondolkodás. Néme- lyek, miközben a korszerű nevelés fölkapott jelszavait szókózzák, már a pedagógiában is mindent az enyém céljainak rendelene alá. Pedig hát az a fiatal, akit a „mind- tetlen szabad” elve vesz körül, az várhatóan olyan felnőtt lesz, akinek életcélja az önzés, a haszonszerzés, akár mások legázolásának árán is.

Egyéni érdek és közérdek... Sohasem volt könnyű a kettő összhangját megteremteni, s kiváltóképpen nehéz munka ez a mai iskolában, amikor a „kapari, kurta, neked is lesz” szemlélet már a gyerekek között is felüti a fejét. „Csak magáddal törődj, fiam, az iskolában, ne másokkal” – sok szülő sugall ilyen tanácsot gyerekeinek.

Pedig a mai diákok szülei jórészt a felszabadulás után születtek, már a mi világunkban jártak iskolába, és diákkorukban minden biznnyal jó közösségi fiatalok voltak, s íme, mégsem ezt az érzést plántálták bele gyerekeikbe. Ez magyarázza, hogy a tanulók egy része figyelmen, kö- zömbös társai iránt, és betegség, hiányzás, tanulmányi le- maradás esetén gyakran elmarad a közösség segítése.

Pedagógiai alapigazság, hogy az egyéniség alakításának legbiztosabb útja: az egyén beilleszkedése a közösségbe. Nem igaz, hogy az egyén és a közösség érdeke nem fér meg egymás mellett. Csak a közösségi érzés ébren tartása szükséges hozzá. Ha az egyén együttérző a közösséggel, akkor kialakul benne a mások iránti kötelességtudat: aki sokoldalú szociális kapcsolatokat épít ki, az jól érzi magát társai körében, magatartását pedig az állandó segítőkészség, az együttérzés jellemzi.

Makarenko mutatott rá először, hogy a közösségi neveléshez távolok kellene. A felnőtteknek és a gyerekeknek egyaránt. „Az emberi élet igazi hajtóereje a holnap öröme”, szögezte le egyik tanulmányában a nagy pedagógus. Megmutatni a holnap örömét a ma emberének, ez is a közösségi nevelés feladatai közé tartozik, s nem is nehéz munka, mivel vannak távlataink. A szocialista társadalmi fejlődés – néha szinte nem akarunk tudomást venni róla – már eddig is jólétet hozott népünknek, és jóvölk sem lesz sivár, ha nem kergetünk köd- képeket, hanem keményen megküzdünk a hétköznapokért, Közösségben.

P. Kovács Imre

Akadémiai díj

Szegedi gabonakutatók elismerése

Újsághír: A Magyar Tudományos Akadémia 144. közgyűlésén megosztott akadémiai díjjal ismerték el a Gabonatermesztési Kutató Intézet kollektíváját, Szániel Imre, a mezőgazdasági tudományok doktora, igazgató; Erdei Péter, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, igazgatóhelyettes és Barabás Zoltán, a biológiai tudományok doktora, tudományos főosztályvezető munkáját a hazánkban új gabonafajnak, a makaróni búzának meghonosításáért, továbbá termesztésének, minőségvizsgálatának és feldolgozásának elindításáért.

A nyelvtisztító szándék vezette el makaróni búzának, noha a makaróni se magyar szó, és a búza lisztje nem csupán makaróninak jó. A szakemberek durumbúzáként ismerik, mert ez a szó természetére, keménységére utal. A kenyér- búza mintájára időnként téstárbúzáknak is nevezik, de ez a talán legjobb név se terjedt még el, annyira új nálunk még mindig maga a búza.

A magyar háziasszony a téstát időtlen idők óta a kenyérnek való búza finom lisztjéből készíti, sok tojás hozzáadásával. A tojást azért adja hozzá, hogy szét ne főjön, ne ragadjon, és szép, sárga legyen. Az új jövevény téstátja viszont tojás nélkül is rugalmas, nem főzhető szét, többször is felmelegíthető károsodás nélkül, és olyan a színe, mint-ha legalább hat tojás lenne benne. Azért szép sárga, mert több karotint tartalmaz. A tojás kiiktatásának gazdasági előnye is vannak, de legalább ennyi-

re fontos, hogy némely kórokozó sem telepszik meg rajta, noha, néhány országban főve is árulják, csak melegíteni kell.

A század első harmadában voltak már próbálkozások a durumbúza hazai termesztésére, de nem jártak sikerrel. Túlontúl keveset termelt, és a búza szokásos betegségeit se tudták elviselni. A szegedi gabonakutatók 1970-ben kezdtek foglalkozni a meghonosításával, és tíz évvel később már elismerték eredményeiket. Olyan vegyes összetételű anyagot kaptak kitűnő külföldi kapcsolataik révén, amelyből szinte kedvükre válogathatták ki a talajunkat és éghajlatunkat legjobban bírót. A GK-Minaret és a GK-Basa hivatalosan is elismert, köztermesztésbe vont fajtának, es az eddigi munka nyomán továbbakra is számíthatunk a közeljövőben már. A név itt is árulkodik, a mexikói nagy búzanevelési központ anyagát mi török közvetítésel kaptuk. Körülbelül négyezer hektáron terem ebben az évben már, bár annyi hazai vetőmaggal rendelkezik az intézet, hogy a teljes szükségletet ki tudnák elégíteni.

Eredendőnek kevesebbet terem ez a búza, mint a kenyérnekvaló, de a tavalyi év meglepetést hozott, mert az aszályt jobban bírja. A kutatók törekvése, hogy növekedjen a termés még tovább. Amit honosításra kaptunk, hazai körülményeink között 28–30 mázsát termelt, a meghonosodottak már a 40 mázsa fölött járnak, megalapozottnak tűnik tehát a remény. Az is fontos azonban, hogy előnyös tulajdonságait kenyérbü-

záinkba is szeretnék beültetni.

A kutatók véleménye szerint téstát tekintetében el- ségényedőben van a magyar konyha, szakácsaink néhány változatot ismernek csupán, ezért is fogyasztunk keveset. Ha néhány nagy éttermünk „vendégzereplés- re” hívna egy-két olaszt, napok alatt sokszorosára bővülhetne a választék, eddig alig ismert csemegékkel egészülhetne ki. Talán a sütőipar is fölfedezze majd, mert keksznek és ropinak is jobb állítólag.

Szániel Imre, Erdei Péter és Barabás Zoltán kapta a díjat, de a Gabonatermesztési Kutató Intézet évről évre történő jelentkezéseiből tudjuk, kutatók sora áll mögöttük: az eredmény vala- mennyiük tudása, és jól szervezett, pontos munkája nélkül nem születetett volna meg. Ez a tudás és az összefogás a biztosítéka a várható eredményeknek is. Szerény becsülésük szerint a munka nehezebb már túl van- nak, az eredmények java azonban ezután várható. Ha öt-hat fajtának lesz már, akkor tud az élelmiszeripar különböző célokra legjobban megfelelő keveréket előállítani. Talán nem is kell sokat várunk az öt-hat új fajtára.

Honosításról beszélünk, és kemény munka van mögötte. Rendkívül fontos, hogy az új fajták hazai előállítására és a honosítás ugyanazon mérték szerint méretik. Csak így éri meg a kitűnő szegedi kutatóknak, hogy egyszerű nemesítő munkájuk mellett ők foglalkozzanak a honosítás- sal is. Azt már az előbb említettük, hogy az egyik haszná a másikban is kamatozik.

Horváth Dező

A Kamara a tavaszi BNV-n

Kiállítás, bankinform, kooperáció

Új szolgáltatásokkal jelentkeznek a Magyar Kereskedelmi Kamara a tavaszi Budapesti Nemzetközi Vásáron, amelyen ezúttal is önálló pavilonnal vesz részt.

Partner-Kontakt címmel kiállítást rendez a beruházási javak termelését elősegítő háttérpár eddigi eredményeinek bemutatására. Mintegy 90 vállalat termékeit állítják ki. Elsősorban az ipari szövetkezetek és a mezőgazdasági szövetkezetek melléküzem- egái, valamint a gazdasági munkaközösségek mutatják

be kínálatukat. Több állami nagyvállalat is jelentke- zett a bemutatóra – amelyek egyébként önállóan is részt vesznek a vásáron – mivel jó alkalmat látnak a vállalkozói kooperációk fejlesztésére.

A Kamara pavilonjának másik újdonsága: a Külke- reskedelmi Minisztériummal és a Magyar Nemzeti Bankkal közösen szervezett bankinform-szolgá- latás: a szakemberek a helyszínen kaphatnak szá- mítógépes információt a Világbank által finanszíro-

zott beruházások helyzeté- ről. A BNV-n külön termi- nál áll az érdeklődők ren- delkezésére.

A Kamara hagyományos vásári szolgáltatásait ismét felkínálja a vállalati szak- embereknek. Helyiséget biztosít a tárgyalásokhoz, szükség esetén tanácsokat ad, és igény szerint techni- kai segítséget nyújt. Emel- lett segíti a magyar és a külföldi vállalatokat ab- ban, hogy megtalálják jö- mőtégyes információt a vöber kooperációs partne- reiket.